

๔.๔ ปัญหา

อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ
จังหวัดนครปฐม

ปัญหา

อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ
จังหวัดนครปฐมที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended) ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเป็นตาราง
รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๒

ตารางที่ ๔.๑๓ ปัญหาและ อุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ
จังหวัดนครปฐม

(n = ๓๖๔)

ลำดับ ที่	ปัญหา/ อุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ
๑.	ขาดการประชาสัมพันธ์ทั่วถึง	๒๒	๖.๐๔
๒.	ขาดวิทยากรที่มีความรู้และมีจำนวนน้อย	๑๗	๔.๖๗
๓.	การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับไทยทรงดำมีน้อยเกินไป	๑๑	๓.๐๒
๔.	ผู้นำชุมชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ	๑๐	๒.๗๔
๕.	เวลา โอกาส และสถานที่ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับไทยทรงดำมีน้อยเกินไป	๘	๒.๑๙
๖.	หน่วยงานภาครัฐไม่ค่อยสนับสนุนเกี่ยวกับกิจกรรมไทยทรงดำ	๖	๑.๖๕
๗.	ขาดแคลนค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมตามประเพณีไทยทรงดำ	๕	๑.๓๗
๘.	เยาวชนไม่กล้ายอมรับในการแสดงออกเป็นชาวไทยทรงดำ	๓	๐.๘๒
๙.	ขาดการสานต่อสืบทอดวัฒนธรรมไทยทรงดำที่เป็นรากเหง้า	๒	๐.๕๕
๑๐.	วัฒนธรรมไทยทรงดำไม่มีการพัฒนาให้เข้ากับกาลสมัย	๒	๐.๕๕

จากตารางที่ ๔.๑๓

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม สูงที่สุด ในข้อ “ขาดการประชาสัมพันธ์ทั่วถึง” จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๔ รองลงมา คือ “ขาดวิทยากรที่มีความรู้และมีจำนวนน้อย” จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๗ และต่ำที่สุด คือ “วัฒนธรรมไทยทรงดำไม่มีการพัฒนาให้เข้ากับกาลสมัย” จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๕

ตารางที่ ๔.๑๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ
จังหวัดนครปฐม

(n = ๓๖๔)

ลำดับ ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
๑.	ควรมีการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านอย่างทั่วถึงและชัดเจน	๒๗	๗.๔๒
๒.	รับวิทยากรที่มีความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น	๒๔	๖.๕๙
๓.	ควรจัดกิจกรรมบ่อยๆ เพื่อเป็นที่สืบประเพณีอย่างเป็นประจำ	๑๙	๕.๒๒
๔.	ผู้นำชุมชนควรให้ความสำคัญกับประเพณีไทยทรงดำ	๑๒	๓.๓๒
๕.	ควรจัดกิจกรรมตามประเพณีไทยทรงดำที่วัดเป็นประจำเพื่อสืบสานวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป	๘	๒.๑๙
๖.	ควรให้หน่วยงานรัฐควรให้การสนับสนุนประเพณีไทยทรงดำมากกว่านี้	๕	๑.๓๗
๗.	หาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมประเพณีไทยทรงดำ	๕	๑.๓๗
๘.	ต้องปลูกฝังค่านิยมการยอมรับในตัวเองเยาวชน	๓	๐.๘๒
๙.	ต้องมีแนวทาง กระบวนการ และการติดตามผลสืบทอดวัฒนธรรมไทยทรงดำที่เป็นรากเหง้าอย่างจริงจัง	๓	๐.๘๒
๑๐.	ต้องพัฒนาวัฒนธรรมไทยทรงดำให้เข้ากับยุคสมัยได้	๒	๐.๕๕

จากตารางที่ ๔.๑๔

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม สูงที่สุด ในข้อ “ควรมีการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านอย่างทั่วถึงและชัดเจน” จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๔๒ รองลงมา คือ “รับวิทยากรที่มีความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น” จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๕๙ และต่ำที่สุด คือ “ต้องพัฒนาวัฒนธรรมไทยทรงดำให้เข้ากับยุคสมัยได้” จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๕

๔.๕ ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการนำเสนอบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ โดยมีประเด็นที่จะนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๔.๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม

๔.๕.๒ บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม

๔.๕.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม

๔.๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมซึ่งไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ในโลก ฉะนั้นจึงต้องมีการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคมในกลุ่มสังคมนั้น ต้องประกอบด้วยผู้นำต่างๆ แบ่งออกได้ คือ ผู้นำทางวัตถุและผู้นำทางจิตใจ ผู้นำทางวัตถุ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ที่อยู่อาศัย พาหนะ ตลอดจน เครื่องป้องกันตัวให้รอดจากอันตราย ผู้นำทางจิตใจ เช่น ยึดเหนี่ยวจิตใจทำให้เกิดปัญญา มีจิตใจที่งดงาม ศาสนา ศีลธรรม ระเบียบแบบแผน วรรณคดี ศิลปะ วัฒนธรรม เป็นต้น หากกล่าวถึง บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยทรงดำ ก็จะเน้นการอนุรักษ์ทางด้านจิตใจ ดังที่กล่าวมาแล้ว ในความเชื่อของคนไทยทรงดำ เชื่อในผี พิธีกรรมของคนไทยทรงดำ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เช่น โกนผมไฟ ชำเกือก แต่งงาน ปาดตง เสนเอือน เสนตัว เสนเป่าปี ฯลฯ จะไม่มีพระสงฆ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับพิธีต่างๆ เลย แต่เมื่อคนไทยทรงดำมาอยู่เมืองไทย รับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ก็ยอมรับพุทธศาสนา เพราะพุทธศาสนา ไม่ได้ขัดแย้งกับความเชื่อของคนไทยทรงดำ วัตถุประสงค์ที่แท้จริงคือ ต้องการให้คนปฏิบัติดี อยู่อย่างมีความสุข ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เช่น ศาสนาพุทธสอนให้คนเป็นคนดี กตัญญูกตเวที ความเชื่อของไทยทรงดำ ก็ให้เลี้ยงผีบรรพบุรุษ เพื่อกตัญญูต่อผู้มีพระคุณเช่นกัน¹ ฉะนั้น บทบาทของพระสงฆ์จึงเป็นการง่ายที่จะนำหลักคำสอนของพระพุทธองค์ สอดแทรกในความเชื่อของคนไทยทรงดำ เพื่อปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มสังคม เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศนั้นได้ต่อไป²

¹สัมภาษณ์ นายกฤตวรรณ เพชรดำดี, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางสว่างอารมณ์, กรรมการสมาคมไทยดำประเทศไทย, กรรมการมูลนิธิไทยทรงดำ, กรรมการวัฒนธรรมตำบลบ้านดอน, กรรมการศูนย์ศึกษาไทดำสุพรรณบุรี, ๗ กันยายน ๒๕๕๕.

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมไทยทรงดำ คือ ประเพณี

พิธีกรรมทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของชาวไทยทรงดำ ตั้งแต่เกิด ดำรงชีวิตเรื่อยมาจนมาถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ซึ่งในพิธีกรรมต่างๆ เหล่านี้จะแฝงไปด้วย ข้อคิด คติธรรมในการดำรงชีวิต ที่สอดคล้องกับหลักการของพระพุทธศาสนาที่สอนให้เป็นกระทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ เป็นที่มาแห่งการผสมกลมกลืนวัฒนธรรม จึงทำให้พระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมในพิธีกรรมต่างๆ ของชาวไทยทรงดำ เป็นโอกาสที่จะได้เผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทางหนึ่ง และช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ ที่เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย ถือได้ว่าเป็นการถ้อยทีถ้อยอาศัยกันระหว่างวัดกับบ้าน ซึ่งต่างฝ่ายต่างสมประสงค์ด้วยกันทั้งสิ้น อันนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านจิตใจและวัตถุ

๔.๕.๒ บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม

พระสงฆ์เป็นผู้นำทางความคิดและจิตวิญญาณที่จะยกตนให้สูงขึ้นทั้งด้านการกระทำและความคิดจึงจำเป็นที่พระสงฆ์จะต้องรู้หน้าที่ของตนเองเพื่อให้ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมต่อบทบาทของตนเองโดยที่พระสงฆ์ต้องตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไทยทรงดำ ว่าหลักสำคัญของความเชื่อเรื่องผี คือ เคารพผี พระสงฆ์ต้องแตกประเด็นการเชื่อเรื่องผีคือ สอนให้คนกตัญญูกตเวทิตะตรงกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าคือ “นิมิต ต่ สาธุ กตัญญู กต เวทิตา” แปลว่า ผู้รู้คุณแล้วตอบแทนคุณ คือเครื่องหมายของคนดี พูดแบบชาวบ้านก็ว่า “ยี่หัวของคนดีคือความกตัญญู” ความเชื่อเป็นรองลงมา คือ “เฮ้ยหย่านบาป” ยี่จะบาป แปลว่าให้กลัวบาปและสิ่งที่ไม่ควรทำตรงกับภาษาทางศาสนาว่าธรรมคุ้มครองโลก คือ หิริโอตตปป คำสอนหลักอีกข้อหนึ่งคือให้อ่อนน้อมถ่อมตนตรงกับคำสอนทางศาสนา คือ ขันติ โสรัจ ๓ ข้อหลักคือหัวใจคำสอนในทางปฏิบัติตนของชาวไทยทรงดำที่จะสอดแทรกในการดำรงชีวิตอย่างได้ผลดี ถ้าชาวไทยทรงดำยังรักษาข้อปฏิบัติดั้งเดิมอยู่ ในหลายหมู่บ้านของไทยทรงดำ จะมีวัดตั้งอยู่แลในปัจจุบันนี้ แทบจะแยกไม่ออกว่า เป็นพิธีกรรมไทยหรือพิธีของชาวไทยทรงดำ เช่น การตาย เมื่อแรกๆ ชาวไทยทรงดำ ไม่มีพระมาสวดอภิธรรมศพ แต่ปัจจุบัน มีการสวดอภิธรรมศพ ถวายอาหารแด่พระสงฆ์เหล่านี้จึงเป็นการง่ายที่พระสงฆ์ สนทนาธรรม หรือเทศน์ในโอกาสต่างๆ นำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าสอดแทรกที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของไทยทรงดำ แล้วนำไปปฏิบัติเหล่านี้ จะได้ทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยทรงดำ และเผยแผ่พระธรรมอีกทางหนึ่ง^๒

สรุปได้ว่า

พระสงฆ์เป็นสื่อกลางของบุคคลทุกกลุ่มควรเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ

^๒สัมภาษณ์ พระครูสุวรรณศาสนกิจ (สุภัทร์ ชนาสโร), เจ้าคณะตำบลหนองโองเขต ๑, เจ้าอาวาสวัดโคกสำโรง ตำบลหนองโอง อำเภอกำแพง จังหวัดสุพรรณบุรี, ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕.

^๓สัมภาษณ์ นางณอม คงยิ้มละมัย, เจ้าของพิพิธภัณฑสถานกรม ตำบลดอนปรัง อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๕.

^๔สัมภาษณ์ นางหลอด ทองเชื้อ, กลุ่มสตรีแม่บ้านทอผ้าไทยทรงดำ บ้านดอนมะเกลือ ตำบลดอนมะเกลืออำเภอกำแพง จังหวัดสุพรรณบุรี, ๗ กันยายน ๒๕๕๕.

และพระสงฆ์ต้องมีความรู้เรื่องวัฒนธรรมไทยทรงดำอย่างดี โดยยึดหลักถูกต้องแม่นยำ และหลักผ่อนผันเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ปฏิบัติ

๔.๕.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม

ปัญหา อุปสรรค ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี คนจะไม่มีจิตวิญญาณที่ละเอียดอ่อน เมตตา กรุณา แบ่งปันนั้นน้อย ชาวบ้านเรียกว่า คนพันธุ์ใหม่ คำนึงถึงผลประโยชน์อย่างเดียวจะรับอย่างเดียวไม่รู้จักให้⁵ ชาวโชนังได้ชื่อว่าซื่อสัตย์เป็นเลิศปัจจุบันถูกมองว่าโง่ เพราะขาดการเรียนรู้ในใรู้้อย่างแท้จริง เพราะความขลาดความเขลาและการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มต่างๆ ด้วยกันไม่ทันคน ทำให้พัฒนาการเป็นไปอย่างล่าช้าอันเป็นจุดด้อย⁶ ชาวโชนังในวัฒนธรรมไทยทรงดำอย่างแท้จริงทำให้การปฏิบัติแตกต่างกันไปไม่มีผู้ประสานความรู้ทางคนต่างรู้ ทำให้กินแหนงแคลงใจกัน ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาแรงแต่วัฒนธรรมไทยทรงดำยังเหนียวแน่น ปัจจุบันมีการอนุรักษ์ ก็ตีความหมายแตกต่างกันไป⁷

ข้อเสนอแนะ ควรอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำอย่างจริงจัง เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงออกได้ดีที่สุดของมนุษย์ หิ้งนี้วัฒนธรรมที่อนุรักษ์นั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่อาจนำสิ่งอื่นที่น่าสมัยและมีประโยชน์เข้ามาประยุกต์ใช้กับวัฒนธรรมนั้นให้ถูกต้อง จะได้มีประสิทธิภาพตามยุค⁸

สรุปได้ว่า

ปัญหาสำคัญที่ทำให้การพัฒนาและการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำไม่เจริญเท่าที่ควร อันเนื่องมาจาก ปัญหาในตัวบุคคลที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม ในการอยู่ร่วมกัน โดยเห็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นเรื่องไกลตัว ขาดสามัญสำนึกในจิตสำนึกที่จะช่วยกันหวงแหนในอารยธรรมที่เป็นรากเหง้าของชีวิตตน มักคิดว่า งานใดที่ไม่เกิดผลประโยชน์ ทำแล้วไม่ได้อะไร งานนั้นจะไม่ทำไม่เข้าร่วม ในทางกลับกัน หากงานใดมีผลประโยชน์ แม้ด้วยวิธีที่ไม่สุจริตก็ตาม งานนั้นเราต้องมีส่วนร่วม กรณีปัญหาเช่นนี้

⁵สัมภาษณ์ นายสุริย์ ทองคงหาญ, ประธานที่ปรึกษากรรมการสมาคมไทยดำประเทศไทย, ผู้อำนวยการศูนย์ไทดำศึกษาประเทศไทย ตำบลไผ่หนูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๕.

⁶สัมภาษณ์พระครูสุวรรณศาสนกิจ (สุภัท ขนาสโก), อ่างแล้ว.

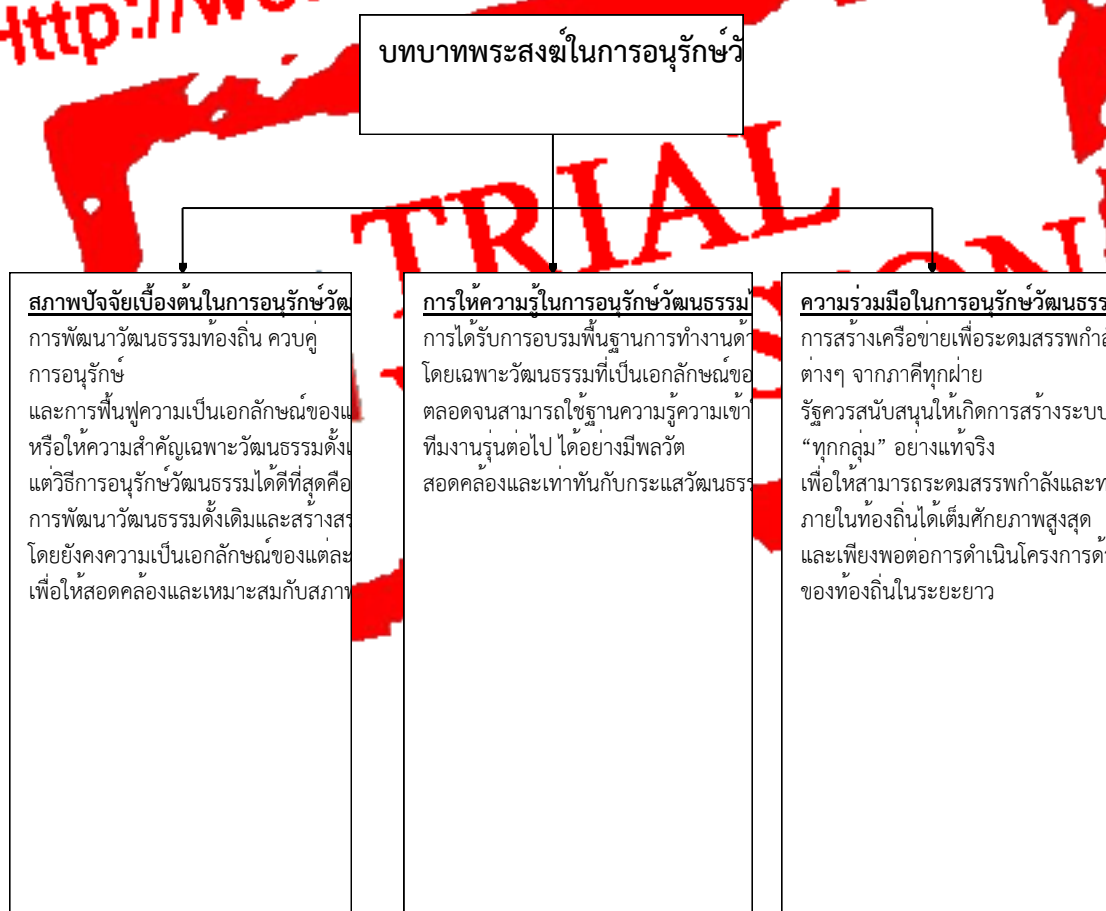
⁷สัมภาษณ์ นางหลอด ทองเชื้อ, อ่างแล้ว.

⁸สัมภาษณ์ นายภฤตวรรณ เพชรดำดี, อ่างแล้ว.

แก้ไขด้วยวิธีการที่ยั่งยืนถาวรประการเดียว คือ การปรับปรุงสร้างคุณธรรม จริยธรรม บาปบุญ คุณโทษ ให้ปรากฏแก่สายตาอารยชนในรุ่นหลัง ให้เขามีจิตสำนึกรักในชุมชน ในรากเหง้า ในตัวตนที่เขาเป็น ซึ่งถือว่าเป็นภาระหนึ่งที่พระสงฆ์ต้องมีบทบาทสำคัญในการนำพระพุทธศาสนาไปปรับแก้กรรมให้ได้

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าว สรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สรุปได้ว่า บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม
 ยังต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการ เทคนิค และการวางแผนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ
 โดยมีการพัฒนาชุมชนเชิงรุก ที่สำคัญต้องชี้ให้เยาวชนเห็น
 ตระหนักในความเป็นชาวไทยทรงดำที่รุ่งเรืองไปด้วยวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต
 ประเพณีพิธีกรรมต่างๆที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษที่แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมที่น่าอนุรักษ์ไว้ให้
 นุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้และรู้จักกราบทองแห่งตัวเอง
 ส่วนในเรื่องวิธีการในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำนั้น ควรมีการจัดตั้งศูนย์ สมาคม
 หรือองค์กรในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อเป็นศูนย์รวม หรือศูนย์ถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยทรงดำ
 โดยมีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
 ทั้งในเรื่ององค์ความรู้ในการอนุรักษ์ที่เป็นรูปธรรมและงบประมาณสนับสนุน
 ซึ่งสามารถเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำที่ยั่งยืน ดังต่อไปนี้

การพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่ การอนุรักษ์
 และการฟื้นฟูความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นและชาติพันธุ์ต้องมองการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒน
 ธรรมให้กว้างกว่าความพยายามการเก็บรักษา หรือให้ความสำคัญเฉพาะวัฒนธรรมดั้งเดิมเท่านั้น
 แต่วิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมได้ดีที่สุดคือ การพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิมและสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่
 โดยยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรมท้องถิ่นและชาติพันธุ์
 เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป
 โดยการกำหนดยุทธศาสตร์วัฒนธรรมกับการพัฒนาเป็นแนวทางในการส่งเสริม ทั้งด้านแนวความคิด
 และแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

1) เสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

ต้องเข้าใจคำว่าวัฒนธรรมไทยทรงดำ ความสำคัญของวัฒนธรรมไทยทรงดำ
 และผลของการพัฒนาวัฒนธรรมไทยทรงดำ ว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด
 เมื่อเกิดความเข้าใจและการยอมรับ ก็เกิดการปฏิบัติที่มาจากความเต็มใจ และมีความสุขที่จะทำ เช่น

- มีการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น
- ส่งเสริมแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และคุณค่า
- เผยแพร่ความรู้ ข้อมูล อาจสร้างในรูปแบบสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น เอกสาร

ข่าวทางวิทยุ

- มีการประชุมสัมมนาใหญ่ ควรจัดทุกภาค เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

๒) สนับสนุนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น

โดยให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ

โดยท้องถิ่นสามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ

๓) ส่งเสริมสถาบันครอบครัว

เพราะปัจจุบัน พ่อ-แม่ ต้องออกทำงานนอกบ้าน ความใกล้ชิดกับลูกและสมาชิกใน
 ครอบครัวน้อยลงจึงควรมีกิจกรรมให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองและสังคม ส่งเสริมคุณธรรม

๔) ส่งเสริมองค์กรชุมชน

และปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมผู้ปฏิบัติที่ดีจะทำให้สังคมมีความเข้มแข็ง การเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมไม่ใช่การท่องจำ แต่เป็นเรื่องของการปฏิบัติ เกิดความซึมซับซาบซึ่ง ซึ่งมาจากภายใน เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ สามารถ ทำได้อัตโนมัติ ไม่ต้องเปิดตำรา แต่เป็นชีวิตจริง การศึกษาเป็นเครื่องส่งเสริมให้เกิดการสัมผัสกับวัฒนธรรมการทำงานทางวัฒนธรรมในสถานศึกษา โดยเชิญผู้ปกครอง ชุมชนเข้าร่วมงาน

WORD TO PDF

[Http://word-to-pdf.abdio.com](http://word-to-pdf.abdio.com)

**TRIAL
VERSION**